

Ostrov slobody

Kuba. Fidel. Socializmus. Rum. Cigary. Tanec. Hudba. Malecón. To sú asi prvé asociácie, ktoré vám môžu v spojitosti s Kubou napadnúť. Mal som možnosť nazrieť trochu hlbšie a teraz vám ponúkam zopár mojich zážitkov.

Sedím v odletovej hale viedenského letiska, smer Paríž. Jack v ruke. Nie Daniel's, ale Kerouac, však je ešte len pol desiatej ráno. Práve čítam o jeho dobrodružstvách a ľuďoch, ktorých stretáva počas cesty naprieč USA. Opisuje ich kvetnato a satiricky. V tom sa obzriem a do haly pomaly vkráča smiešna postava. Veľký chlapík s prešedivelými vlasmi a takou istou bradou. Má mierne dementný, ale zato úchvatne smiešny výraz tváre, ústa napoly otvorené a zhlboka lapá po dychu. Očami náhlivo hľadá sedadlo, kam by sa zvalil. Má oranžové tričko s čiernou jednofarebnou potlačou podobne dementnej tváre. Možno je to jeho autoportrét. Ak je pri zmysloch, má poriadnu dávku sebaíronie a nadhľadu. Naozaj ako postavička z Kerouacovho románu. V Paríži prestupujeme z Airbusu do veľkého Boeingu 777-300ER. Deväťhodinová tortúra ponad Atlantik pred nami. Čas si krátim počúvaním hudobných albumov, hraním legendárneho tetrisu a dúfam, že Air France nezostane verná svojej povesti a kufor sa vezie do Havany spolu so mnou.

Je podvečer a deň sa mi predĺžil o šesť hodín. Karibský vzduch je vlhký a teplý, núti nás dýchať pomaly a zhlboka. Pár minút trvá, kým si človek zvykne. Naša výprava, spolu s ostatnými pasažiermi, prechádza pasovou kontrolou. Za prepážkami sa tvoria dlhé rady a musíte si tipnúť, ktorý rad sa bude posúvať najrýchlešie. Jasné, že ten, ktorý si vyberiete, je vždy ten najpomalší – pánko Murphy v tom má jasno už dávno. Za drevenými pultíkmi sedia mladé Kubánky. Všetky sú vyštafírované v rovnakých zelených uniformách so sukňami tesne nad kolená a tak sa snažia odlíšiť aspoň všakovakými vzorovanými pančuškami. Dokonale upravené účesy a dokonale znudené pohľady. Ale majú šmrnc. Vychádzame z letiska a čakáme na autobus, ktorý nás odvezie do Miramar District, kde stojí náš vytúžený nocľah – hotel El Comodoro. Dostávame prvú zásadnú otázku. *Čo treba mať na Kube vždy pri sebe?* Pas. Úplne mimo. Plastový pohárik na rum! A bola to pravda, zišiel sa každý deň. Pokojne môžem tento blog premenovať na Rumový denník. Zaraz sme v hoteli a výtahom sa veziem na 4. poschodie. Len rozmýšľam, ako sa dostanem dole. Výtahu trošičku chýbajú gombíky. Aspoň viem, že som naozaj na Kube :-) Nakoniec sme aj tak prišli na to, že po nastúpení nám výtah prečíta myšlienky a odvezie nás do lobby sám od seba.

Prieskum

Budík, kúpeľňa, zuby, sprcha a tečie len studená voda. Smejem sa na nálepke, ktorá upozorňuje na teplotu vody 50 °C. Toto sa vraj stáva úplne bežne. Rovnako ako dvere, ktoré sa na kúpeľni nedajú zavrieť a samovoľne sa otvárajú. Som na Kube a tak to tu chodí :) Sadám do autobusu a čaká ma prvý ozajstný kontakt s Havanou a hneď Námestie revolúcie s podobizňami Camila Cienfuegosa, ktorý sa veľmi podobá na Fidela Castra a Ernesta Guevaru, známejšieho pod prezývkou *Che*, ktorá znamená niečo ako kamoš. Dominantou námestia je ale aj tak vysoký monument bojovníka za nezávislosť od Španielska, národného superhrdinu José Martího. Jeho biela busta sa nachádza pred každou školou. Na námestí práve robotníci demontujú malú tribúnu. Odfotil som si ich, ale netvárali sa nadšene. Rovnako ako policajt, ktorý mi zo záberu odskočil. Nechcel sa fotiť, vraj má poblíž nadriadených a nechce mať problémy.

Pokračujeme do pevnosti La Cabaña, vedľa ktorej stojí veľká socha Krista, ktorý drží nad Havanou ochrannú ruku. V pevnosti sa nachádza štátny tabakový obchod La Triada, v ktorom je umiestnená najdlhšia cigara na svete, zapísaná v Guinnessovej knihe rekordov. Jej autorom je Jose Castelar a jej dĺžka je 81,8 metra. O cigarách sa ešte rozpíšem neskôr. Kopneme do seba rum a ide sa ďalej do centra Havany. Špacírujeme sa úzkymi uličkami a neviem sa vynadávať na staré ošarpané

budovy, ktoré majú nezameniteľné čaro. Majú krásne tvary, postavené sú v koloniálnom štýle. Havana niekedy pripomína mesto duchov a je takmer bizarné, že v tých domoch žijú ľudia. V okolí osemkilometrového malecónu sa ročne zrúti až 200 domov kvôli narušenej statike, keďže o domy sa nikto nestará. Silné vlny príboja sa niekedy prevalia ponad múrik a zaplavia hlavnú štvorprúdovku, ktorá sa kľukatí po pobreží Havany. Voda obmýva základy domov a tie sa postupne zosypú.

Miestni posedávajú pred domami a dokonale ladia s prostredím. Domy sú pestrofarebné, rovnako ako kostýmy, v ktorých sa Kubánci snažia vymámiť nejaký ten CUC (*kubánske konvertibilné peso*) od turistov. Veľa z nich má na to licenciu a tak stretnete na ulici napríklad dve babizne, ktoré špúlia svoje narúžované pery na okoloidúcich chlapov a za pár cucov ich vycucajú na obe líca. Stretnete staršieho pána s paličkou a klobúkom s obrovskou cigarou v ústach, ktorý sa zase snaží zaujať turistky. Alebo na Námestie zbraní dofrčí predajkyňa arašidov Lissett Perez Acosta, ktorú počuť na sto metrov, keď spustí svoje „*Maní, Maní...*“. Je to riadna cica, rada sa predvádza pred objektívom. Na každom kroku si môžete dať aj tenké vysmážané cesto posypané cukrom – pripomína to naše lángeše, alebo si kúpte čerstvý kokos od predavača so šiltovkou *Jesus is my boss*, z ktorého najprv vypijete šťavu a potom vám ho rozsekne a schrumkáte bielu dužinu. Havana žije! Rýchlo som sa radšej schoval do múzea rumu značky Havana Club. Vo dvore sa podáva **Guaravana** – chutný miešaný drink z rumu, šťavy z lisovanej cukrovej trstiny a čerstvého pomarančového

džúsu. Zaujímavosťou kubánskych drinkov je ich neuveriteľná jednoduchosť. Na nič sa nehrajú, nie sú vyčačkané a často ich dostanete v plastovom pohári. Aj [Mojito](#) sa tu robí inak – hnedý biely trstinový cukor, limetková šťava, lístky celá stonka mäty, ~~drvený~~ kockový ľad, rum, sóda. Ak sa otvára nová fľaša rumu, je zvykom pár kvapiek vyliatť a obetovať duchom.

GUARAVANARUM
CUKROVÁ TRSTINA
POMARANČOVÝ
DŽ

Poznáte značku rumu Havanista? Pod týmto názvom bude predávať

Havana Club v USA. Vďaka embargu a ďalším sporom so značkou Bacardi nemôžu Kubánci exportovať do USA pod svojim názvom a tak sa rozhodli už teraz vyrobiť dávku 7-ročného rumu s etiketou Havanista. Dostať ho kúpiť jedine v múzeu rumu v Havane a čaká na svoj čas, keď sa obchodné vzťahy s *imperialistami* uvoľnia.

Prvý havanský obed pozostával z polievky z čiernej fazule, ktorá mi veľmi pripomínala hovädziu polievku z peruánskej reštaurácie v Bratislave. Bola výborná. Nasledovala grilovaná ryba so špenátom a jahodová zmrzlina. Jedlo nám spríjemnili miestni tanečníci flamenga. V hoteli som sa chcel pripojiť na WiFi. Na to bola potrebná kartička s menom a heslom za 10 CUC, ktorú predávajú na recepcii. Prišiel som teda k okienku a pani mi oznámila, že kartičky na dnes sa jej minuli, teda dnes už žiadny internet. Toto je Kuba. Povedal som si, že kašlem na net a počas celej cesty som sa nepripojil ani raz. Večer v Cafe Taverna a legendárna formácia Buena Vista Social Club. Najviac sa mi páčil dedko s rumba gulami a speváčka s blondavou parochňou. Prisahal by som, že sa podobala na Ettu James.

V kraji tabaku a piña colady

Na Kubu za gastronómiou necestujte, prakticky tu žiadna nie je. Po rozpade ZSSR bol na Kube nedostatok potravín. Z Ruska prestali tiecť finančné dotácie a Fidel zavelil šetriť, kde sa dalo. Obyvatelia mali nedostatok jedla, boli radi, ak mali čo vložiť do úst. Jedli teda na kvantitu a nie na kvalitu. Gurmánstvo tu neexistuje. Hovorí sa, že ľudia chovali doma vo vani prasce. Samozrejme *na tajňáša*. Najtypickejším jedlom bola a je ryža, ktorú si Kubánci pestujú sami. Takmer ku každému jedlu dostanete v reštaurácii **Moros y Cristianos** – ryžu varenú s čiernou fazuľou. Zemiaky tu nájdete len výnimočne. Ak áno, tak sú to špeciálne kubánske zemiaky, ktoré majú podlhovastý tvar a chuťou pripomínajú petržlen. Sú tvrdšie ako naše a dlhšie sa varia. Pokiaľ ide o mäso, dominuje kuracina a bravčové. Hovädzie si môžu dovoliť len bohatší Kubánci a jej kvalita je mizerná. Ak zavítate do niektorej z reštaurácií, nečakajte príliš chutné jedlo. Kvalita sa pohybuje na úrovni našich obedových menu.

Obed v údolí Viñales. Pečené bravčové s ryžou s čiernou fazuľou a kubánskymi zemiakmi.

Západná provincia Pinar del Río je krajom piňa colady. Zastavujeme v blízkosti domu farmára, vedľa ktorého na

nachádza bar a malé jazierko s mólom a altánkom na konci móla. Dávam si svoju prvú kubánsku piña coladu. Čerstvý kokos, ananás, cukor, sušené mlieko a ľad sa v mixéri rozmixujú a nápoj sa naleje do pohára. Barman vám pohár podá spolu s fľašou rumu a vy si ho do drinku nalievate samostatne. Na vrch sa zvykne postrúhať muškátový oriešok. Na Kube chutí každá inak, pretože všetky drinky sa pripravujú „od oka“ a taktiež sa používajú mierne odlišné suroviny.

PIÑA COLADA

KOKOS ANANÁS CUKOR
SUŠENÉ MLIEKO RUM
MUSKÁTOVÝ ORECH

V meste Pinar del Río som zavítal do malej fabriky na výrobu cigár. Podobných je na Kube mnoho. Je v nej zakázané fotiť, tak vám ju aspoň opíšem. Pracovníci sedia v laviciach za sebou pod svietiacimi neónkami. Na drevených stoloch majú poukladané všetko náradie potrebné na výrobu najlepších cigár na svete. Drevená doska, na ktorej šúľajú cigary, orezávač, lisovacia forma, nádoby s tabakovými listami... Kolektív pozostáva z mužov aj žien rôzneho veku. V pohode tam nájdete mladého chalana s náušničkou v uchu a účesom á la Cristiano Ronaldo.

Z pripravených listov najprv odoberú stredovú žilku, ktorá obsahuje najviac nikotínu. Listy potom pokrčia do šulčeka a tým vytvoria tripu – strednú časť, ktorá zodpovedá za horenie cigary. Túto následne zabalia do baliaceho listu. Cigara putuje do pripravenej lisovej formičky a keď sa naplní celá formička cigarami, vloží sa pod lis a tak sa zafixuje tvar cigary. Po vybratí z lisu sa každá cigara obalí hodvábnym listom – je to najkrajší list a rastliny, z ktorých sa získava pestujú pod tmavými sieťkami v polotieni. Koniec sa zalepí živicom a podľa typu vyrábanej cigary sa orezávačom skráti na požadovanú dĺžku. Na jeden koniec sa nasadí čapička a nalepí sa prstenec s logom značky.

Cohiba Behike – jedny z najdrahších cigár na svete.

Zamestnancom vraj počas pracovnej doby púšťajú hudbu podľa značky, ktorú vyrábajú. Ak sa vyrábajú silné Cohiby, púšťajú im Fidelove politické prejavy. Ak vyrábajú Romeo y Julieta, počúvajú ľúbostnú poéziu. V čase mojej návštevy vyrábali Vegueros – značku cigár pre domáci trh. Je to vychytávka a je takmer nemožné kúpiť ju. Na konci miestnosti sa nachádza kontrola ťahu – prístroj, do ktorého vložia úplne každú cigaru a kontrolujú, aká je priepustnosť vzduchu. Ideál je 40 milibarov.

Ide sa do Viñales – malebného údolia severne od mesta Pinar del Río. Je obklopené krasovými vápencovými pahorkami a zapísané v dedičstve UNESCO. Navštívili sme jaskyňu, v ktorej je jazierko a dá sa cez neho preplaviť na druhú stranu jaskyne. Po obede sme si dali asi dvojhodinovú túru hore do kopca k hotelu Buena Vista, ktorý má bazén a krásny panoramatický výhľad na celé údolie. Po ceste som sa mrkol do domu miestnych Kubáncov. Mali vyupratované. Ich domček pozostáva z dvoch miestností – kuchyňa spojená s jedálňou a spálňa. Za domom chovajú malé prasiatko priviazané o strom. Hneď vedľa rastie banánovník a kávovník. O niekoľko výškových metrov ďalej je sušiareň tabaku a ďalší domček, tentokrát o triedu luxusnejší. Jeho majiteľ poskytuje ubytovanie pre turistov a taktiež pestuje tabak, ten najlepší sa urodí práve tu. Sušiareň tabaku vyzerá skoro ako naša maštal' – veľká drevená búda so strechou z listov banánovníka. Vo vnútri sa na vodorovných tyčiach sušia tony tabaku. Strašne dobrá aróma a strašne teplo. Vedúci vo vnútri predáva vlastnoručne vyrobené cigary a popíja štvorročný Havana Club Añejo Especial.

Kráčame ďalej a stretávame miestneho roľníka, ktorý na požiadanie vytiahne mačetu a očistí nám jeden kmeň cukrovej trstiny. Dá sa obhrýzať. Tečie z nej sladká šťava. Takto hasili smäd africkí otroci. Išlo mu to pekne od ruky, podobne, ako keď ste videli prvé zábery z filmu 12 rokov otrokom. Úžasné na Kube je to, že tu máte k dispozícii čerstvé a zrelé tropické ovocie. Nikdy predtým som nejedol čerstvo odtrhnutý banán, odšťavené guave alebo mango odtrhnuté zo stromu. Bohatstvo Kubáncov nespočíva v peniazoch, ale v prostredí, v ktorom žijú a ich „zaostalosť“ v porovnaní s globalizovaným svetom je vlastne super výhoda, za akú my platíme nenormálne prachy. Hm, ľudia chcú vždy to, čo nemôžu mať. Držím Kube palce, aby si to, čo má, udržala.

Posledný výstup do kopca a sme hore. Už nás čaká pekný výhľad a milované osviežujúce mojito. Za celý pobyt som ich vypil možno tridsať.

Večer sme sa s celou partiou odviezli do centra Havany, kde sme si pozreli vystúpenie hudobno-tanečnej skupiny Havana Queens. Talentovaní tanečníci a speváci dokonca a vyhrali akúsi kubánsku talentovú súťaž.

Po stopách mafiánov a Ernesta Hemingwaya

Tretie ráno som si išiel k mólu odfotiť silný morský príboj. Keďže duli silné imperialistické severné vetry, more bolo riadne rozbesnené a pri nárazoch do betónového móla vyskočili

hádam aj 5 metrové gejzíriky slanej spenenej morskej vody. Tu sa zrazu z čista jasna objavila Spojenoštátoameričanka, keďže je nekorektné povedať iba Američanka. Bola z USA a pri pomenovaní Američanka by ste si mohli predstaviť aj ritnatú Brazílčanku. Lenže bola to ritnatá žurnalistka z Bostonu, ktorá povedala, že tiež rada fotí. Pochválila mi angličtinu. Milé od nej, ale možno si myslí, že nikto okrem človeka z USA nemôže vedieť dobre jazyk a sú teda aj ďaleko lepší spíkri ako ja... Keď som jej prezradil, že som z tej istej krajiny ako Zdeno Chára, jej *woooooow* prehlušilo aj neustávajúce vlnobitie. Musel som sa zdekovať, pretože každú chvíľu som čakal na odvoz na druhej strane hotela.

Chcete zažiť pocit, že ste mafián z 50. rokov, práve ste spravili nejakú banku a uháňate pred spravodlivosťou? Na Kube som sa tak cítil každý deň. Pontiac, Cadillac, Chevrolet, Ford – všetky tieto značky starých amerických áut brázdia ulice nielen v Havane, ale všade po ostrove. Sedím v kabriolete, motor hučí a vietor sviští vedľa uší. Pozriem na tachometer, nula. Ani jednému autu nefungoval tachometer, ani v jednom nie

sú bezpečnostné pásy. Ale na širokých kožených kreslách a v poloprázdnych uliciach sa nie je čoho báť. Len tie autorádia s odnímateľným panelom akosi nezapadajú. Nevadí, aj tak skvelý zážitok. A čo to má s Hemingwayom? Nič, ale takto sa začal môj tretí deň – hodinovou jazdou pomedzi skvostné ošumelé stavby. Z diaľky som videl miestnych amatérskych bejzbalistov. Mal som chuť vyskočiť zo zadného sedadla a zahrať si s nimi.

Zaparkovali sme pred Kapitolom, ktorý bol do päťdesiatych rokov najvyššou stavbou v Havane. Teraz je už roky v rekonštrukcii a ako v poriadnom socializme, rekonštrukčné práce sú zastavené. Stretávame miestnych, pýtajúcich pesá, schopných spraviť zo seba komediantov a aj klamárov, len aby ste im uverili príbeh a vytiahli peňaženku. Šli sme s Tinou po opačnej strane ulice ako naša skupina a tu nás zastavil sympatický párik. Oblečení trendovo, na hlave *rejbeny*, baba s mikrofónom na hlave, chalanko so 4 zlatými zubami. Oslovili nás, odkiaľ sme a tak, kam ideme, dali tip na aktuálny salsa festival, poklábosili, odfotili sa s nami a potom z čista jasna začali vydierať s tým, že potrebujú peniaze na sušené

mlieko pre deti. Poučení z rozprávania sprievodcu sme sa nenechali oblafnúť, poďakoval som im a zmizol som v uličkách čínskej štvrte. Nemám rád takéto zásterky a faloš. A hlavne nie od niekoho, kto nosí značkové oblečenie a nevyzerá na to, že si nemôže dovoliť základné veci.

V čínskej štvrti sme zablúdili do malých potravín spojených s mäsiarstvom. Stav hygieny môžete vidieť na fotke a asi to nepotrebuje obširnejší komentár. Vedľa veľkého plagátu s najznámejším portrétom Che Guevaru som zbadal chladničku Coke. Pomyslel som si, že aký paradox. Chladnička slúžila na chladenie mäsa. Vajíčka v chlade nemali. Podobné „uskladňovanie“ potravín som videl aj v arabských krajinách. Poviem vám, bolo tam dusno ako v skleníku. Pre našinca šok, asi by nenakúpil. Možno len ten rum, ten sa nepokazí :) V uličkách čínskej štvrte nestretnete skoro žiadnych cudzincov a tak bola táto prechádzka silným zážitkom a môžem povedať, že som videl prirodzenú, neturistickú Havanu.

A už sa pomaly dostávame k avizovaným mafiánom a Ernestovi. Tých isto nezaujímal stav potravín ale vlastný pohárik. Ideme teda do emblematického mafiánskeho podniku Sloppy Joe s extrémne dlhým dreveným barom. Tu nám naliali miestnu špecialitu rovnomenného názvu – drink **Sloppy Joe** obsahuje portské, brandy, ananásový džús, Cointreau a grenadinu. Ďalšou zastávkou bol bar Floridita, v ktorom vyesedával Ernesto. Na pamiatku je tam jeho socha a, vraj, pôvodná stolička. Kým v La Bodegita del Medio pil obľúbené mojito, v La Floridita si hlavu podopieral z daiquiri – tichého zabijaka z jemne drveného ľadu, citrónovej šťavy, cukrového sirupu a rumu.

Mafiánsky kokteil Sloppy Joe.

Dvaja gentlemani s bradou, akú nosil Ernest Hemingway, pijú legendárne daiquiri.

Sociálne siete

Boli ste v Havane a báli ste sa ísť večer na Malecón? Chyba, chyba, chyba... Všetko na Kube je v podstate bezpečné. Určite sa nebojte, že by vás niekto prepadol a zbil. S babami berieme taxík a šoférovi dávame jasné inštrukcie. Ide sa na Malecón, ale *najprv* niekam kúpiť rum. Zbadal som padať hviezdu a vedel som, že ten večer bude výnimočný. Vykopol nás pred mafiánskym hotelom Nacional. Prešli sme dva bloky a našli sme akúsi večierku s rumom. Kúpili sme Havana Club Ritual – vychytávku,

ktorú dostanete len na Kube a v Španielsku. Mal by sa podávať s kolou, ale my sme ho podávali s nitrianskymi najlepšimi chrumkami na svete! Socíkovský dizajn, ktorý prežil socík a vrátil sa do socíku. Že aký štýl! :)

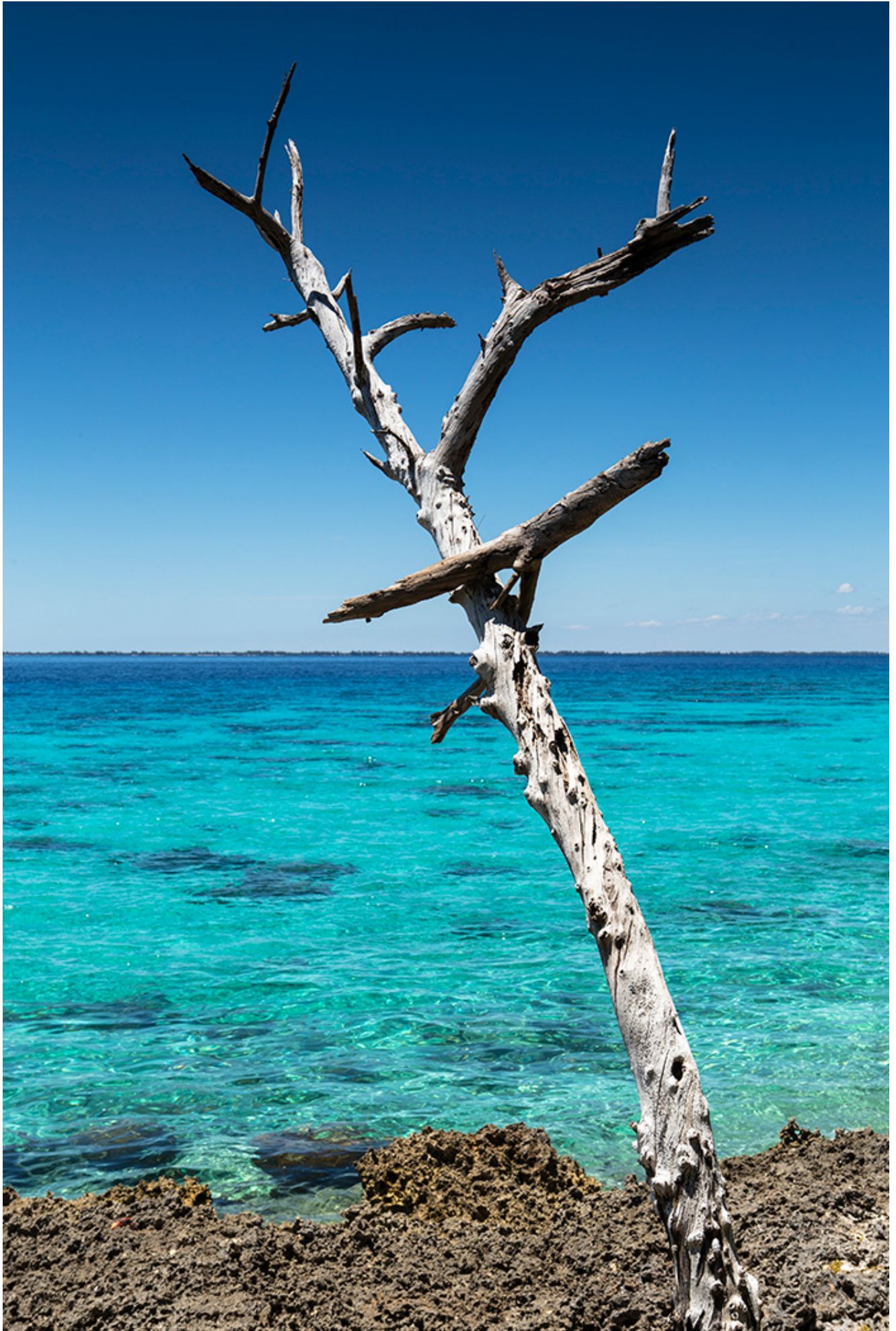
Ako sme popíjali, hulákali a prekrikovali vlny opierajúce sa do skál, ktoré sa niekedy prekoprcli aj k nám na chodník, prišiel na kus reči starý vojnový veterán, ktorý bojoval v Alžírsku a Angole. Viac som mu nerozumel. Španielska dedina, ale aspoň trochu sme si porozumeli, ponúkli sme chrumky, zjedol chrumky a odišiel. Lebo sme mu nedali prachy. Podchvíľou dokvitol policajt, ktorý nám rukami-nohami naznačil, že sklenené fľaše sú zakázané. Našťastie sme mali so sebou aj plastovú fľašu, tak sme preliali a pili ďalej. V tom ma po pleci potľapkala čiasa ruka a to nám len chalani stojaci vedľa podali plastový pohárik. Milé od nich, vedia, čo sa patrí. Keď už sa opiť, tak aspoň s noblesou! Na Malecón sa zoznámite s hocikým, dohodnete si rande, obchod alebo sa len

tak bezstarostne zabavíte. Je to kubánska sociálna sieť. Ozajstná, bezprostredná, čestná. Nikto sa za nič neskrýva.. Cestu naspäť do hotela rozpitvávajú nejdem, musel by som si vymýšľať :)

Priateľskí južania

Nebolo mi najlepšie po noci strávenej na Malecóna a čakal ma celodenný presun na juh. Po ceste sme sa zastavili na drink v maličknej zoo. Dal som si piňa coladu a padla mi vhod. Ďalšia pocestná zastávka bola na krokodílej farme. Zelené zubaté monštrá sa čvachtali v bahne a turisti im spúšťali návnadu. Chvíľu len tak, akože nič, pozerali, vyčkávali a ani som nestihol žmurknúť, vymrštili sa a už bol kus mäsa v ich tlame. Radšej si ani nepredstavujem, čo by sa dialo, keby tadiaľ prešlo niečo živé.

Prišli sme do Zátoky sviň, kde sa v '61 konala invázia kubánskych emigrantov v službách CIA. Konečne azúrovomodrý Karibik a prvé kúpanie v mori. Cez cestu sa nachádzala turistická reštaurácia, servírovali sa krevety, langusty a krokodíl. Krokodílie mäso je veľmi chutné. Podobalo sa mi na kuracie s nádychom bravčového.

Ešte chvíľku na ceste a už nás víta mesto Cienfuegos, v ktorom sme si dali zmrzku a stretli pravých uvedomelých pionierov. :) Decká mali na hlavnom námestí nejakú športovo-kultúrnu akciu. Hrala hudba a pár korčuliarov krúžilo v dresoch okolo námestia. Chalani aj baby sa mi chichúňali do objetívu, kývali a ukazovali palec hore. Po Havane zmena, nikto nič nežiadal, len sa tešili, že vy sa tešíte.

Západ slnka neďaleko Trinidadu.

Podvečer sme sa ubytovali v masívnom betónovom hoteli Ancón na polostrove vzdialenom asi desať kilometrov od mestečka

Trinidad.

Na druhý deň sme si v Trinidade pozreli peknú keramickú dielňu a dom z čias otrokárstva, v ktorom som videl krásne prestieranie a historické servírovacie súpravy. Na trhu sa mi zapáčili staré príbory, ktoré som chcel kúpiť. Predavač ich ale odmietol predať, pretože ich mal ako vzor – on ich totiž ohýbal a vyrábal z nich náramky. Počkal som si za rohom, kým sa vyparí a vrátil som sa. Požiadal som jeho susedy z vedľajšieho stánku, či mi ich môžu predať. Ony nevedeli, ako to bolo predtým a tak súhlasili. Zjednali sme cenu a mám ich!

Krásna jedáleň z čias kolónie.

Pracovník v keramikárskej dielni prerušil prácu, vytiahol z vrecka iPhone a napísal frajerke.

Ešte som sa celkom nezmienil o nakupovaní miestnych. Funguje tu prídellový systém. Občania chodia do obchodu s vlastnými taškami a papierovými zošítkami. V nich si predavačka zaznamenáva, kedy bol majiteľ kartičky nakúpiť. Potom mu odváži napríklad cukor na gram presne a nasype ho do tašky, ktorú si kupujúci priniesol. Fidel potraviny finančne dotuje. Ale výber je mizerný. Zastavili sme sa v takýchto potravinách v Trinidade. Hneď nás obklúčili miestne „šperkárky“, ktoré predávali všakovaké pestré náhrdelníky. V potravinách medzi dverami sedel starší muž a všetko pozoroval. Keď som vychádzal von, stretli sa nám pohľady a začali sme sa naraz rehoť. Mal taký chytľavý tenký „hi hi hi“ smiech.

Na juhu Kuby bolo pekelné horúco a tak sme našli osvieženie v bare La Canchánchara, kde sme ochutnali drink partizánskych

bojovníkov. Zloženie: voda, Santero (trstinová pálenka), med, citrónová šťava, ľad.

Na ulici ma oslovil pašerák cigár. Vliekli sme sa za ním pár ulíc, až sme prišli k jeho domu, ktorý bol blízko spomínaného baru. Zaviedol nás do svojej spálne, kde čakal jeho brat Pedro. Vo veľkých taškách šikovne priniesli krabičky plné cigár takmer všetkých známych kubánskych značiek a porozkladali ich na posteľ. Otvorili ich a dali mi privoňať – Cohiba, Romeo y Julieta, Guantanamera, Montecristo... Na cene sme sa zjednali a bola asi štvrtinová z toho, po čom idú v štátnych tabakových obchodoch. V porovnaní s cenou, za akú sa dajú kúpiť u nás, je to asi jedna sedmina z ceny. OK, netvrdím, že sú stopercentne pravé, ale sú dobré a so zážitkom.

Balenie vyzerá na nerozoznanie od originálu.

Nechýba nálepka označenia pôvodu – Habanos a štátny kolok.

Poobede sme s malou skupinkou odišli na koňoch za mesto. Pridelili mi toho najstaršieho a najlenivšieho koňa z celej čriedy. Mal sivú srst s čiernymi fľakmi. Najprv sme si kone za uzdu zaviedli dole strmou betónovou cestou, na ktorej sa im šmýkali podkovy. Potom sme asi hodinu klusali na farmu, ktorú vlastní José. A on bol pre mňa najväčší zážitok z Kuby. Na počkanie zloží hocakú pesničku. Necekne ani slovo po anglicky a ja neceknem po španielsky, ale náramne sme si rozumeli. Nakoniec mi dal do ruky bubny a zahráli sme si spolu. Stále sa usmieva a vyzerá úplne úchvatne. Vypili sme lisovanú šťavu z cukrovej trstiny a pohli sa ďalej smerom pod kopec, kde sme sa okúpali v travertínovom jazierku a s Luciou napísali svoje mená na skalú. Cestou naspäť do mesta môj tátoš zázračne ožil a energicky sa pustil do cvalu. Trval asi minútu. Ďalej sme šli takmer krokom, bolo to nad jeho sily. Stretol som miestne kočky, ktoré sa špacírovali pod veľkým farebným dáždnikom. Pozdravil som ich *Hola!* a jedna z nich vyčarila ten najkrajší kubánsky úsmev. Možno sa na mne rehotala, ako sa ledva držím v sedle :)

José.

Koniari oddychujú na Josého farme.

V meste sme zoskočili z koní a prešli do centra. Na ulici hrali chalani baseball. Len s tenkou drevenou palicou a vrchnákom z PET fľaše. Poprosil som ich, nech mi párkrát nadhodia. Odpálil som dvakrát ale veľakrát som riadne prešvihol. Kubánci sú jedni z najlepších hráčov na svete a odpáliť malý vrchnák, ktorý plachtí vo vzduchu takmer ako plastové vrečko, je fakt ťažké.

Večer sme si s babami vyrazili do ulíc a zaparkovali sme na širokých schodoch, kde sme si dali po tri mojitá. Vyššie bola rozbehnutá zábava – živá kapela a salsa. Prisadli sme si teda k divákovi a v tom prišiel chalan vyzvať Luciu do tanca. Neskôr som z toho nebol nadšený, pretože to znamenalo, že som bol dotlačený k tomu, aby som vyzval ja do tanca nejakú Kubánku. Ale čo, však ma tam nikto nepoznal a baba bola zlatá, nejak tých 5 minút so mnou pretrpela :) Južania sú proste skvelí a

Trinidad je úžasné mesto. Keď pôjdete na Kubu, určite ho navštívte!

Cesta na sever

Po ceste na sever do letoviska Varadero sme sa ešte zastavili v meste Che Guevaru, v Santa Clara, kde sa nachádza jeho pomník a kde vykoľajil Batistov vlak vezúci zbrane. Na mieste vykoľajenia sú pôvodné vozne, v ktorých je malé múzeum.

Čakali ma štyri dni oddychu na pláži v najluxusnejšom varaderskom rezorte Paradisus Princessa del Mar. Všetko pekné, hotel, jedlo, pitie... ale to už nebola tá Kuba, do ktorej som sa zamiloval. A zistil som, že je to strašná nuda, po všetkých zaujímavých veciach, ktoré som zažil na ceste. Ak chcete ísť na Kubu, precestujte ju. Do rezortu na pláž choďte radšej do

Turecka. Je to lacnejšie a bližšie. Ak ste videli len Varadero, nevideli ste Kubu.